

■ Täna 217 aastat tagasi sündis kirikuõpetaja, keele- ja rahvaluuleuuriia **Johann Heinrich Rosenplänter** (pildil) (23.07.1782–27.04.1846).

Eile tähistasime kirikuõpetajast rahvaluuleteadlase ja keelemehe Jakob Hurda 160. sünniaastapäeva. Täna on põhjust meenutada üht tema kuulsat eelkäijat. Baltisaksa kirjamees sündis Valmieras postijamapidaja pojana, lõpetas 1806 Tartu ülikooli, oli 1808–09 pastor Toris ja 1809–46 Pärnus Eliisabeti koguduses. Toimetas ajakirja "Beiträge zur genauern Kenntniss der ehstnischen Sprache" (esimene

eestialane teaduslik seeriaväljaanne, kokku üle 3500 lk), asutas Pärnus eesti koolmeistrite kooli ja andis välja kooliraamatuid. Tegeles aastakümneid eesti-

keelsete raamatute ja käsikirjade kogumise ning bibliografeerimisega.

Rosenplänter käsitles eesti kirjakeele väljaarendamise võimalusi ning rõhutas keele täieliku omandamise vajalikkust sakslaste hulgas. Eeskuju andis Lääne-Euroopas tärganud huvi rahvuskeelte, folkloori ja rahva mineviku vastu. Tema ideeliseks mõjutajaks peetakse ennekõike J. G. Herderit. Aastal 1833 ettevõetud keeleuurimis- ja raa-

matukogumismatka kohta pidas ta eestikeelset päevikut. Tõenäoliselt tema mõjutusel said teoks esimesed eestikeelsed teatrietendused Pärnus 1816–29. Rosenplänter kogus õpilaste ja leerilaste kaudu rahvajutte ning õhutas oma kasvandike hulgas kirjatöökalduvusi. Tänu temale on säilinud K. J. Petersoni, O. W. Masingu, G. A. Oldekopi jt. käsikirju, ulatuslik on tema enda käsikirjaline pärand. Rosenplänteri arhiivi ning eestikeelse raamatukogu omandas Õpetatud Eesti Selts. Seal alustas Jakob Hurt ülikooliaastail teaduslikku tegevust ja hakkas osa võtma ühiskondlikust elust.

EKL